

ישראל 2000 - מכתב לילד

יעדי ההערכה העיקריים

לבדוק את היכולת:

- לנתח תוכן של טקסט על-פי היבטים
- לקרוא קריאה פעילה
- למיין ולהכליל היבטים נדונים בטקסט
- להבחין בסוגה (מכתב)

מילות מפתח:

- היבטים
- דיאלוג בין קורא לטקסט
- מימרות
- מאפייני סוגת המכתב

תיאור כללי

הבסיס למשימה הוא שניים מתוך עשרה "מכתבים לילד", שכתבו אישים שונים (סופרים, אנשי רוח, חוקרים בתחומים שונים) לגיליון החגיגי של עיתון "הארץ", לקראת ראש השנה תשס"א. על אף שהכותרת היא "מכתב לילד", אלו אינם מכתבים אמיתיים - לא לפי המבנה שלהם, ולא לפי הנמענים שלהם. עם זאת יש בתוכם (מתן עצות) ובסגנונם (לשון פטרונית במידת-מה) מאפיינים של מכתב דידקטי מאדם בוגר לאדם צעיר. היכולות הנבדקות במשימה זו הן: אפיון סוגת המכתב, ניתוח טקסט לפי היבטים, מעורבות אישית בקריאה והכללה.

נדרשת מיומנות של ניתוח תוכן על-פי היבטים ועל-פי מאפייני סוגת המכתב.

מבנה המשימה

פעילויות	מקום	זמן	
חלק א	הבנת הנקרא: ניתוח תוכן על-פי היבטים, קריאה מתוך מעורבות אישית, הכללה ומיון בזיקה לטקסט	כיתה	45 דקות
חלק ב	אפיון הסוגה של הטקסט	כיתה	

חלק א: ילדי 2000 קוראים את המכתבים

בחלק זה יש התייחסות להבנת התכנים של כל טקסט לחוד. פריטים 1-2 מתייחסים לטקסט של פרס, ופריט 3 - לטקסט של אטלס.

אנו ממליצים, שהמורה יקרא את הטקסטים במליאת הכיתה, או אפילו שיקליט אותם ברשמקול, כדי שהתלמידים ישתמשו בהם לאחר מכן בעת הצורך.

עיון בהיבטים

1. בחרו שניים מן ההיבטים הנדונים, ופרטו מה שמעון פרס אומר לגביהם.

מטרות

לבחון את היכולות האלה:

1. הבנת הנקרא
2. הבנה של כל אחד מן ההיבטים המוצגים
3. מיון והכללה
4. הבעה (ציטוט ו/או התנסחות עצמאית)

הערה

בסעיף זה מוצגת רשימת היבטים. התלמידים צריכים להדגים מתוך הטקסט שניים מהם. הם יכולים לצטט מהכתוב, או לכתוב במילים שלהם, ובלבד שדבריהם והיו קשורים להיבטים הנבחרים.

לנוחיות המורה המעריך, להלן תשובה המתייחסת לכל ההיבטים. כל היבט מפורט על-ידי ציטוטים (או חלקי ציטוטים) מתאימים מן הטקסט. מקצת ההיבטים מודגמים על-ידי ציטוטים מפסקות שונות. במקרים כאלה מפריד ביניהם לוכסן.

היבט לאומי תרבותי: חשוב שתדע את תולדות עמך, העם היהודי; ותולדות ארצך, ארץ ישראל; ותולדות מורשתך, התרבות היהודית. / לנו יש תרבות עשירה ולשון נהדרת, העברית / עליך ועל חבריך יהיה להגן על התרבות שלנו, להעמיק את יסודותיה.

היבט מדעי-ביולוגי (וגם מוסרי): מפת הגנום - הצופן הגנטי - של האדם הושלמה; ההבדל הגנטי בין אדם לרעהו אפסי, חמישית האחוז / והמפה הזאת מראה (...) שנולדנו שווים; השחורים, הלבנים, הצבעוניים - כולנו אותו דבר.

היבט לימודי: הפוטנציאל שלך, של כל אחד מאתנו, הוא הרבה יותר גדול ממה שנהוג לחשוב / למד מקצוע, אבל אל תהיה למקצוען. המקצוע החשוב ביותר שעליך ללמוד הוא מקצוע ההוראה. אתה חייב ללמוד כדי שתוכל ללמד את עצמך (...) לא די לדעת את הידוע, אלא צריך ללמוד את הנודע כל פעם מחדש.

היבט אישי: הפוטנציאל שלך, של כל אחד מאתנו, הוא הרבה יותר גדול ממה שנהוג לחשוב / אתה נולד בתקופה שבה האוצר החבוי באדם, הוא שיקבע את עושרו ואת עושרה של החברה שהוא חי בה / הענקת משמעות לחיים אינה נופלת בחשיבותה מהשגת מותרות חולפיים / לנו יש תרבות עשירה ולשון נהדרת, העברית, ואין צורך להשתעמם. הם מקור להשראה בלתי פוסקת / עליך ועל חבריך יהיה (...) לדשן את דשאיה, לאפשר לרוח הגדולה, גם הרוח החדשה, לנשב בנופיה. / זכור - להיות ילד (...) זו הזדמנות לעצב משהו חדש בעולם.

היבט טכנולוגי (וגם כלכלי): אתה נולד בתקופה שהזמן בה חשוב מהאדמה / את המהירות החדשה הזאת מספקים לנו מכשירים ושיטות ההולכים ומשתכללים מדי יום ביומו: המחשב, האינטרנט, השיטה הדיגיטלית, החוטים הקיברנטיים.

היבט מדיני (וגם כלכלי): אתה תגדל אפוא בעולם של תחרות, לא בעולם של מלחמות.

היבט כלכלי: אתה נולד בתקופה של כלכלה מדעית, שבה מוח האדם מפיק יותר משרירי ידיו.

היבט מוסרי: אבל זכור: אין מדע בלי ערכים. אי אפשר לשקר למדע, ואין מדע שקרי / אי אפשר למשוך אנשים למדע אם הארץ אינה נקייה / זכור שלהיות עשיר, אין פירושו להיות עשיר במצלצלים. להיות עשיר זה להיות עשיר ברוח, באהבה, באמונה, בחסד, בתוכן.

מחון (כולל הסברים ודוגמות)

הקריטריונים	רמה 4	רמה 3	רמה 2	רמה 1
תוכן	ההדגמות לשני ההיבטים שנבחרו הן רלוונטיות, מדויקות וממוקדות	ניתנה הדגמה רלוונטית, מדויקת וממוקדת להיבט אחד בלבד (ההדגמה להיבט השני היא ברמה 2 או ברמה 1)	ההדגמה להיבט אחד לפחות היא רלוונטית במשהו, אך אינה ממוקדת ואינה מדויקת (ההדגמה להיבט השני היא ברמה דומה או ברמה 1)	ההדגמות לשני ההיבטים אינן רלוונטיות, או מובאות בצורה מסולפת, באופן שמעיד על אי-הבנה של הטקסט או של ההיבט
מבע	ההתנסחות ברמה מיטבית; קיים שימוש מושכל בטקסט; קיימת שליטה מיטבית במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב	קיים ליקוי כלשהו בניסוח ההדגמה להיבטים; קיימת שליטה סבירה במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב	קיימים ליקויים בניסוח ההדגמה להיבטים; קיימת שליטה מעטה במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב	הניסוח מעורפל; אין שליטה במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב

01

02

רמה 4 ■ היבט מדעי: שמעון פרס אומר לגבי היבט זה, שאנו (הילדים) נולדנו לעולם מתקדם מבחינה מדעית, ושכבר בצעירותנו עלינו להכיר את המושגים "גנטי" ו"פרוטאין", ולדעת את משמעותם.

הערה: זוהי דוגמה לפרפראזה טובה - ממוקדת ומהימנה, וגם מובעת בקפידה.

■ היבט לאומי: המוען אומר שחשוב לדעת ולהכיר את תולדות עמך, העם היהודי, ותולדות ארצך, ארץ ישראל, ואת מורשתך ואת מדינתך. המוען אומר כי צריך לדעת מנין באת.

■ היבט מוסרי: פרס אומר שלהיות עשיר, אין פירושו להיות עשיר בחומר או בכסף, אלא להיות עשיר פירושו להיות עשיר ברוח, באהבה, באמונה, בחסד, בתוכן, להיות עשיר מבחינה נפשית ורוחנית.

הערה: זו דוגמה בולטת להבנה טובה של הטקסט: הכותב ציטט, מן הכתוב אך גם השלים בהכללות ובביטויים משלו.

רמה 2 ■ היבט ביולוגי: שמעון פרס מנסה להעביר מידע ע"י ביולוגיה, על כך שכל אדם ואדם שווה, בזכויות ובדעות, לא משנה מה צבעו, דתו.

הערה: התלמיד מתייחס להשלכה המוסרית הנובעת מהמידע הביולוגי. המבע ידורג ברמה 1.

- היבט לימודי: אתה חייב לדעת ללמד אחרים כדי שתוכל ללמד את עצמך.
- **הערה:** ההדגמה מהטקסט רלוונטית, אך לא ממוקדת ולא מלאה.
- היבט טכנולוגי: נולדנו לעולם שיש בו טכנולוגיה חדשה, במהירות גדולה. את כל זה אפשר להשיג בלימוד ולא בקרב.
- היבט כלכלי: אנו חיים בתקופה של כלכלה מדעית, שבה מוח האדם, השכל והידע יותר חשובים משרירי ידיו. להיות עשיר, אין פירושו להיות עשיר במצלצלים. להיות עשיר זה להיות עשיר ברוח, באהבה, באמונה, בחסד, בתוכן.
- **הערה:** רק המשפט הראשון מתייחס להיבט כלכלי. ההמשך עוסק כבר בהיבט המוסרי.

- **רמה 1** היבט ביולוגי: הוא אומר שההיבט הביולוגי הוא שבני אדם לא שונים רק מבחינת הגבר והאישה זה מהטבע ולא מהגזע.
- היבט ביולוגי: שמענו פרס מנסה להעביר מידע ע"י ביולוגיה, על כך שכל אדם ואדם שווה, בזכויות ובדעות, לא משנה מה צבעו, דתו.
- **הערה:** התלמיד מתייחס להשלכה המוסרית הנובעת מהמידע הביולוגי.
- היבט מדעי: יש תנאים לקבלת המדע. קודם כל צריך לחיות בצורה מתורבתת, מסודרת ונקייה, כדי לקבל אותו, כי הוא מה שיוביל את העתיד שלנו.
- **הערה:** התלמיד מתייחס כאן להיבטים מוסריים הכרוכים בעיסוק במדע, ולא להיבט המדעי עצמו.
- היבט כלכלי: הוא אומר שלהיות עשיר זה לא בכסף אלא ברוח טובה ובאהבה, ומי שהוא עשיר, אז הוא לא יוצא מהחברה של העניים.
- היבט טכנולוגי: עכשיו כבר לא צריך להתאמץ פיזית, כי הטכנולוגיה מפותחת עד כדי כך שאפשר לא לעבוד ולא לחשוב, כי בעצם הכל כבר יש.
- **הערה:** הכותב התייחס אמנם לאמירה "אתה נולד בתקופה של כלכלה מדעית, שבה מוח האדם מפיק יותר משרירי ידיו", אך המשך דבריו מעיד על חוסר הבנה.
- היבט לימודי: המקצוע החשוב ביותר הוא ההוראה. אי אפשר לדעת את הלא נודע, וצריך לדעת את הנודע בכל פעם מחדש.
- **הערה:** ציטוט הדברים, ללא קשר לוגי ביניהם, מעיד על חוסר הבנה.

"זה מדבר אליי" - הקורא והטקסט (מתייחס לטקסט א' של פרס)

2. ... בחרו משפט אחד, צטטו אותו וכתבו למה בחרתם דווקא בו?...

מטרה

לבחון את היכולת להתייחס באופן אישי אל טקסט וליצור דיאלוג אתו כקורא.

מחווין (כולל הסברים ודוגמות)

הקריטריונים	רמה 4	רמה 3	רמה 2	רמה 1
תוכן	קיימת אמירה אישית משמעותית שיש בה ממד של מורכבות רעיונית ו/או ייחודיות ואמינות	קיימת אמירה אישית משמעותית, המייחדת במשהו את הכותב	קיימת אמירה אישית בנאלית, או סתמית או מעורפלת	אין אמירה אישית, או: האמירה האישית לא משמעותית או לא רלוונטית
תקינות	קיימת שליטה במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב; קיימת שליטה בצירופי לשון ובצורות דקדוקיות	קיימת שליטה סבירה במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב; קיימת שליטה סבירה בצירופי לשון ובצורות דקדוקיות	קיימת שליטה מעטה במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב; קיימת שליטה מוגבלת בצירופי לשון ובצורות דקדוקיות	אין שליטה במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב; אין שליטה בצירופי לשון ובצורות דקדוקיות

03

04

- **רמה 4** "להיות ילד" (פסקה אחרונה). זה דיבר אליי, כי אנחנו באמת צריכים לשמור על העולם. ("שמור על העולם, ילד"). אנחנו המחר של העולם. אם לא נשקיע בעולמנו, צפוי לנו עתיד גרוע בעוד מספר שנים.
- "להיות ילד זה לא עניין של גיל" (פסקה אחרונה). יש במשפט הזה סיכום של כל הטקסט. בכל אחד מאתנו מסתתר ילד קטן, שרוצה לצאת לשחק, וגם מבוגר קטן ואינטלקטואל. כל דבר מאזן את השני, וגם בולם אותו. למשל: לדעת לכיף מול להיות רציני. צריך לדעת איפה ומתי ואיך להתנהג, זו חלק מהלמידה של הילדים. לומדים איך ללמוד.
- "הפוטנציאל שלך": בחרתי במשפט הזה כי גם אני חושבת שבכל אדם יש פוטנציאל, ולפעמים לא נוהגים לממש אותו עד תומו. המשמעות של המשפט מאוד נוגעת לי. לדעתי, הכוח הטמון בבנאדם לממש את הפוטנציאל שלו הוא מהכוחות הגדולים ביותר שלו. אדם לא צריך לפחד מקבוצה או מאדם כאשר הוא מממש את הפוטנציאל. אני מאמינה בזה.
- "אבל עליך לדעת לאן אתה הולך": משפט גאוני, לדעתי. רבים מהילדים שהולכים לבית הספר לא יודעים למה הם באים לשם. הם חושבים שהם הולכים כי מכריחים אותם. ולכן רמת הרצינות שלהם נמוכה מאוד. אני חושב, שאם היו יודעים למה הם הולכים (בשביל העתיד, בעיקר) אז רמת ההתייחסות ללימודים הייתה עולה.
- "בגן הילדים ובבית הספר יעניקו לך ודאי ידע רב בתחומים אלה". משפט מרגיז. הוא מרגיז אותי בגלל המילה "ודאי". נכון, כשהייתי בגן ובבית ספר יסודי לימדו אותי, אבל ממש קצת! את כל השאר למדתי בבית.
- "סכנה גדולה היא השעמום": לדעתי צריך לנצל כל רגע ורגע בחיים, כי חיים רק פעם אחת. תמיד צריך ליהנות, לעסוק במשהו, תמיד להסתקרן וללמוד דברים חדשים - הרי בשביל זה אנו חיים.
- **רמה 2** את המהירות הזאת מספקים לנו המחשב, האינטרנט. בחרתי במשפטים אלה כי אני מזדהה איתם, וחושבת כמו מי שכתב אותם. כי אם לומדים או מצליחים, אז נהנים בחיים, וגם אפשר ליצור דברים מפותחים ועוזרים בחיי יום יום.
- "נולדנו שווים": אני חושב שהמשפט הזה צודק, ושבאמת כולנו שווים, ולא צריך לעשות הפליות.

- **רמה 1** "למדד מקצוע": ישר כשקראתי את הטקסט בפעם הראשונה, ישר המשפט הזה דיבר אלי. זה מאוד נכון מה שהוא אמר. אתה באמת צריך ללמד את עצמך דברים מסוימים. המשפט מרגש אותי, כי אני גם חושבת ככה, ופרס ניסח את המשפט בצורה נורא יפה.
- הערה:** זו דוגמה לאמירה אישית לא משמעותית, שכן אין בה ממד של מורכבות. גם ביטוי הרגש אינו תורם לאמינותה.
- "נולדנו שווים": המשפט צודק, כי כולנו שווים, ולא משנה מה צבע עורנו.
- הערה:** יש כאן רק חזרה על הכתוב (בניגוד לתשובה השנייה שברמה 2, שבה הכותב הוסיף משפטים משלו: "ולא צריך לעשות הפליות").

שלושה סיפורים וצורך עצות (או: למה הגדולים תמיד מייעצים?)

3. לפניכם רשימה של מימרות. בחרו מימרה אחת... הסבירו את הקשר בין המימרה לבין הסיפורים...

מטרה

לבחון יכולת הבנה של הטקסט.

הערה

סעיף זה בוחן את ההבנה של הרעיונות העיקריים העולים מן המכתב של אטלס באמצעות מימרות. כל מימרה עשויה להיות משותפת לשני סיפורים שסיפר במכתבו. קישור נכון ורלוונטי בין המימרות לבין סיפורי הטקסט יעיד על הבנה.

מחוו (כולל הסברים ודוגמות)

הקריטריונים	רמה 4	רמה 3	רמה 2	רמה 1
תוכן	המימרה מקושרת לשני סיפורים לפחות; ניתן הסבר מיטבי על הקשר הרעיוני שבין המימרה לבין הסיפורים	המימרה מקושרת לשני סיפורים לפחות; ההסבר על הקשר הרעיוני בין המימרה לסיפורים מעורפל	המימרה מקושרת לסיפור או שניים בלבד; ההסבר מצומצם/לא ממוקד/מחמיץ את העיקר/מעורפל	המימרה מקושרת לסיפור אחד או שניים בלבד; אין הסבר, או: ההסבר לא ברור
מבע	ההתנסחות מיטבית ומתאימה לסוגה (כתיבה עיונית); קיימת שליטה מיטבית במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב	קיים ליקוי כלשהו בניסוח; קיימת התאמה לסוגה (כתיבה עיונית); קיימת שליטה סבירה במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב	ההתנסחות לקויה; הניסוח מעורפל; ההתאמה לסוגה (כתיבה עיונית) היא מעטה; קיימת שליטה מועטה במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב	ההתנסחות לקויה; קיים ערפול רב בניסוח; אין התאמה לסוגה (כתיבה עיונית); ניכרת אי-שליטה במוסכמות הכתיבה: בתחביר, בפיסוק ובכתיב

05

06

רמה 4 ■ זהירות, הדברים אף פעם אינם נראים כפי שהם באמת

עצה זו יכולה להתייחס לכל שלושת הסיפורים. בסיפור הראשון, האיש ציפה למשהו גדול, להפתעה גדולה, מכיוון שהוא עבר דרך כל כך ארוכה כדי להשיג אותה. אך הוא התאכזב. חבל, כי הוא לא ידע ללמוד את הלקח שלו מהעצה שהוא קיבל. כי הלקח הוא המתנה הגדולה. בסיפור השני, האיש הסיק מסקנות שגויות ויצא מובך. בסיפור השלישי האיש חיפש את האמת, ולא תיאר לעצמו שהאמת תיראה כפי שהיא נראתה.

- רמה 3** ■ זהירות, הדברים אף פעם אינם נראים כפי שהם באמת
זה מתחבר לסיפור הראשון, עם ההרים וכל זה. אם אתה חושב שזה הסוף, אתה אף פעם לא יכו ל לדעת, כי תמיד יכול לצוץ לך עוד משהו. ולסיפור השני - אם אתה חושב שזה נראה ככה (שהוא גנב), אתה אף פעם לא יכול לדעת מראש שזה באמת ככה.
הערה: המבע ידורג ברמה 2.
- רמה 2** ■ זהירות, הדברים אף פעם אינם נראים כפי שהם באמת
זה מתקשר לסיפור השלישי, כי למרות שזאת האמת, היא מבקשת שישקר ויגיד שהיא יפה. הדברים לא תמיד אמיתיים כמו שהם נראים. וגם אם אדם כל הזמן מטיף לך, אל תחשוב שהוא יותר טוב ממך, כי בכל אדם יש דברים שליליים ודברים חיוביים.
- רמה 1** ■ זהירות, הדברים אף פעם אינם נראים כפי שהם באמת
בסיפור מס' 1, בגלל שהאיש חיפש ובסוף לא מצא דבר. בסיפור מס' 2, בגלל שצריך לחפש מה שנאבד, ולא להאשים לפני שאתה מדבר.
■ זהירות, הדברים אף פעם אינם נראים כפי שהם באמת
בסיפור א הוא רצה למצוא משהו, אבל בסוף מצא משהו אחר. בסיפור ב הילד הוא גנב יום אחד וביום השני הוא נהיה צדיק.
■ זהירות, הדברים אף פעם אינם נראים כפי שהם באמת
בסיפור עם הגרזן.
■ לא כל הנוצץ זהב הוא סיפור א, כי האדם רצה למצוא משהו והוא לא ידע מה הוא מחפש.

חלק ב: "מכתב לילד" - האומנם מכתב?

- א. מה גורם לטקסטים להיראות כמו מכתבים? ציינו לפחות שלושה...**
- ב. במה הטקסטים שונים ממכתבים אמיתיים? ציינו לפחות שני דברים...**

מטרה

לבדוק את היכולת לזהות את סוגת המכתב.

הערה

להתמקדות בסוגת המכתב ראו את המשימה "עולם רדוף שדים".

מחווה (כולל הסברים ודוגמות)

הקריטריונים	רמה 4	רמה 3	רמה 2	רמה 1
תוכן	מאפייני המכתב שצוינו (כולל הדברים יוצאי הדופן) מעידים על הבנה מיטבית של הסוגה ועל יכולת טובה לאפיינה	מאפייני המכתב שצוינו (כולל הדברים יוצאי הדופן) מעידים על הבנה של הסוגה ועל יכולת לאפיינה	רק חלק קטן ממאפייני המכתב שצוינו (כולל הדברים יוצאי הדופן) מעיד על הבנת הסוגה ועל יכולת לאפיינה	אף מאפיין מאלה שצוינו אינו רלוונטי, או ההתייחסות לסוגה מעורפלת
מבט	קיימת התאמה לסוג הכתיבה (עיונית): ההתנסחות מוקפדת, ההכללה של התכונות (לשון, תוכן וצורה) מפורשת מאוד, ויש שימוש הולם במונחים (כגון: מוען, נמען, תאריך, חתימה)	קיימת התאמה כלשהי לסוג הכתיבה (עיונית): ההתנסחות אינה תמיד מוקפדת, ההכללה של התכונות (תוכן, לשון, צורה וכו') אינה מפורשת תמיד, ויש שימוש מועט במונחים (כגון: מוען, נמען, תאריך וחתימה)	אין כמעט התאמה לסוג הכתיבה (עיונית): ההתנסחות לקויה, אין הכללה מפורשת של התכונות (כגון: לשון, תוכן, צורה וכו'), אין שימוש במונחים (כגון: מוען, נמען, תאריך וחתימה)	אין התאמה לסוג הכתיבה (עיונית): ההתנסחות מרושלת או מעורפלת; אין הכללה של התכונות שצוינו, אין שימוש במונחים (כגון: מוען, נמען, תאריך וחתימה)

07

08

תשובה אפשרית 1:

מאפיינים של מכתב הניכרים בשני הטקסטים הם:

מאפיינים צורניים: ציון התאריך (בכותרת), פנייה בגוף שני, פנייה לנמען כלשהו ("שלום ילד") (אצל אטלס בלבד), שימוש בציוויים: "זכור", "למד מקצוע", "אתה חייב", "צריך", "עליך יהיה ל..." וכד'.

מאפיינים תכניים: מתן עצות מאדם מבוגר לאדם צעיר (בולט במיוחד במכתב של פרס).

דברים יוצאי דופן:

היעדר פנייה מפורשת (אצל פרס) והיעדר התייחסות אישית, היעדר חתימה, האנונימיות של הנמען, היעדר צורה של מכתב, ערוץ תקשורת סגור (המוען מרצה את דבריו בלי לפתוח פתח לתגובה).

- **רמה 4** מאפייני מכתב: ישנו נמען ברור: "ילד". קיימת לשון של פנייה, בקשה. יש תאריך ומוען. חריגה: המכתב הוא לא לילד אחד בלבד אלא לעוד אנשים. המכתב כתוב בספרות מקצועית ובשפה מקצועית. אין פרידה. הכותב לא אומר שלום.
- מאפייני מכתב: שני המכתבים מטיפים לנו מה לעשות ומה לא לעשות.
- חריגה: הטקסט נכתב לציבור שלם. מבנה הטקסט שונה ממכתב. במכתבים אמיתיים אנחנו לא מדברים בשפה כזאת ולא מדברים על דברים כאלה.

- **רמה 3** לטקסטים יש מוען ויש נמען. הם כמו מישהו שכותב למישהו אחר עצות הדרכה ועוד. חריגות: לטקסטים הוסיפו סיפורים, והם כמו כתובת כאלו.

- **רמה 2** מאפייני מכתב: יש כותרת לטקסט, מי כתב את הטקסט, גוף הטקסט - התוכן. חריגות: מידע קצר על הכותב, שאין במכתבים אמיתיים - מופיע בסוף הטקסט.
- מאפייני המכתב: למשל בטקסט הראשון יש משפט: "אתה נולדת בעולם חדש". זה כאילו הוא כותב למישהו "אתה".
- חריגה: שבמכתבים אמיתיים לא רושמים 3 סיפורים או אומרים עד כמה שהאדם דומה לכולם.

- **רמה 1** הטקסטים גורמים להיראות כמו מכתבים, בגלל שהם רושמים את זה כאילו הם רושמים את זה לילד, והוא קורא את זה.